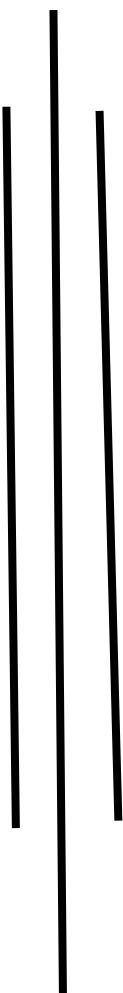

आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को वजेट नीति तथा कार्यक्रम

महाशिला गाउँउपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

वालाकोट, पर्वत
४ नम्बर प्रदेश, नेपाल

२०७५ असार २३

महाशिला गाउँपालिका गाउँ सभामा अध्यक्षद्वारा प्रस्तुत आ.व. ०७५/७६ को नीति तथा कार्यक्रम

महाशिला गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू, वडाध्यक्षज्यू, कार्यपालिकाका सदस्यज्यू, सभासद्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, कर्मचारी मित्रहरु, विभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधीहरु, पत्रकार मित्रहरु सम्पूर्णमा हार्दिक अभिवादन ॥

उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुमा महाशिला गाउँपालिकाका तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु । नेपाली आमाका थुप्रै सपुतहरुले वलिदानीपूर्ण संघर्ष र साहदत प्राप्त गरी २००७ सालदेखिको आफ्ना प्रतिनिधीहरुबाट बनाएको विधानबाट शासन गर्ने चाहना दोश्रो संविधानसभाको निर्वाचनबाट संविधान जारी भई सो कार्य पुरा भएको छ । वर्तमान समयमा तीनै तह निर्वाचनबाट स्थायी सरकार निर्माणले अब मुलुकको समृद्धि र विकासको आशा गर्न सकिन्छ । गणतन्त्रलाई संस्थागत गर्नकालागि लोकतान्त्रिक व्यवस्थालाई अवलम्बन गर्दै जनतावाट चुनिएका प्रतिनिधीहरुले शासन गर्ने विधिको विकल्प छैन । संस्थागत शुसासन, पारदर्शिता, जवाफदेहीता र कानुनी राज्य विना मानव अधिकार दिगो विकासको परिकल्पना गर्न पनि सकिदैन । तीनै तहको सरकारको आधार भनेको स्थानीय सरकार हो । जनताले देख्न सक्ने, छुन सक्ने र आफ्ना समस्याहरुको समाधानको थलोको रूपमा आम जनसमुदायले चासोको रूपमा स्थानीय सरकारलाई लिएका छन् । सिंहदरवारको अधिकार गाउँमा संविधानले दिएको छ, तर केन्द्र सरकारले समयमा ऐन नियम, आर्थिक र भौतिक, मानव श्रोत व्यावस्थापन, पूर्वाधार जस्ता विषयमा गम्भिरता नहुनु चुनौतीको विषय हालपनि रहेको छ । आज विधायिकी अधिकार, कार्यपालिका र न्यायपालिकाको अधिकारको प्रयोग गर्ने गरी स्थानीय सरकार गठन हुनुमा यसको गरिमा महत्व र जिम्मेवारी हामीले स्वयं वुझ्न जरुरी छ । सर्वप्रथम म यस गरिमामय सभामा मुलुकको स्वतन्त्रतादेखि लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनासम्मको अवधिमा आफ्नो जीवनको वलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञातअज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछु । सम्पूर्ण शहीद र घाईतेहरु प्रति सम्मान साथै स्मरण गर्न चाहन्छु ।

आदरणीय उपस्थित सभासद्यूहरु, हामी एक दशक लामो राजनैतिक संक्रमणबाट द्वन्द्वको रूपान्तरण र २०७२ को संविधान घोषणाले आज नयाँ युगको थालनी भएको छ । मुलुकमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना र संविधान निर्माण र यसको कार्यान्वयनको थालनी भएको छ । जसअनुरूप यस गाउँसभाले विगतका वर्षदेखि नै “महाशिलाको परिकल्पना, दिगो आर्थिक विकास, जन-जनको समृद्धि, हाम्रो चाहना” भन्ने संकल्पलाई निरन्तरता दिई यस गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि आ.व. २०७५/०७६ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम र बजेट यस सम्मानित सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा खुशीको अनुभूति गरेको छु । यस अवसरमा गाउँपालिकालाई विभिन्न कार्यमा साथ र सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महाशिला गाउँपालिकाका आदरणीय आमा, युवा, दिदी-बहिनी तथा दाज्यु-भाइहरु, निर्वाचित सम्पूर्ण जनप्रतिनिधी एवं क्रियाशिल राजनैतिक दलहरु तथा सामाजिक विकास अभियन्ताहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारी मित्रहरु र विभिन्न कार्यालय, संघ, संस्था लगायत सम्पर्ण प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

उपस्थित आदरणीय सभासद्यूहरु, यस महाशिला गाउँपालिकाका विद्यमान भौगोलिक एवं सांस्कृतिक विविधता, इतिहास, कला, सांस्कृति, प्राकृतिक स्रोत साधनको प्रचुरता जस्ता विशिष्टताहरुको सुव्यवस्थित उपयोगद्वारा समग्र महाशिला गाउँपालिकाबासीहरुको जीवनमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन यो गाउँसभामा प्रस्तुत आय-व्यय अनुमान, बजेट, नीति तथा कार्यक्रमले महत्वपूर्ण योगदान गर्नेछ भन्ने कुरामा मैले पूर्ण विश्वास लिएको छु । भौगोलिकरूपमा अधिकांश भू-भागहरु दुर्गम तथा पिछडिएको क्षेत्र रहेको यस गाउँपालिकामा भौतिक पूर्वाधार वाटो, खानेपानी, विद्युत, स्वास्थ्य, शिक्षा, वन, कृषि तथा पशुपालन, पर्यटन क्षेत्र, खेलकुद र सञ्चार लगायतका आदि क्षेत्रमा लगानीकालागि जोड दिनुपर्ने छ । विशेष कार्यक्रमको रूपमा यस गाउँपालिकामा विद्यमान आर्थिक विकासका क्षेत्रमा जोड दिई महाशिला विकास स्वयंसेवक कार्यक्रम मार्फत गरिबी न्यूनीकरण गर्ने, युवा, महिला दलितहरुलाई स्वरोजगार सृजना, वेरोजगारी घटाउने कार्यमा निरन्तरता रहनेछ ।

उपस्थित आदरणीय सभासद्यू, यस गाउँपालिकाको समग्र पक्षमा ध्यान दिई आगामी आ.व. २०७५/०७६ को गाउँपालिकाको बजेट नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका आधारहरु देहाय बमोजिम रहेको व्यहोरा म यस सम्मानित सभा समक्ष अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

- नेपालको संविधान २०७२ ले परिलक्षित गरेका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र हाल नेपाल सरकारले जारी गरेका नीति नियम, ऐन कानुन साथै हाल यस सभामा प्रस्तुत गरी पास गरिने विभिन्न कानुन, नियम तथा नितिहरु
- कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमासम्बन्धी मार्गदर्शन,
- योजनाको आधारपत्रमा उल्लिखित व्यवस्थाहरु
- नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र विभिन्न मन्त्रालय मार्गदर्शन तथा निर्देशन र सुभावहरु,
- विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय सम्झौता र प्रतिवद्वताहरु

- वस्तीगत, वडास्तर, विषयगत समिति, योजना तर्जुमा समिति हुंदै सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रियाद्वारा प्राथमिकीकरण सहित प्राप्त भएका आयोजना, कार्यक्रम तथा जनताका सुझावहरु, आदरणीय सभासद्भ्यूहरु, आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन पश्चात देहायका उद्देश्यहरु हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ ।
- जेष्ठ नागरिक, महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लाभवाट वञ्चित समुदायहरुको सोत र साधनमा पहुँच तथा युवाहरुको सार्थक सहभागिता सुनिश्चत गर्ने कार्यक्रमहरुमा जोड दिइनेछ ।
- आन्तरिक आय वृद्धि एवं राजश्व परिचालनमा आम नागरिक र निजी क्षेत्रसँगको सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने र स्वच्छक कर तिर्ने वातावरण तयार गरी एकिकृत सम्पत्ति कर कार्यान्वयन गरिने छ । सो रकम जनताको प्रत्यक्ष विकासमा लगाईने नीति रहनेछ ।
- सामाजिक परिचालनद्वारा स्थानीय तहमा बडा मातहत विभिन्न कलष्टरमा टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ । महिला समुह, क्लब तथा संघ संस्थाहरुसँग सहकार्य गरी सामाजिक परिचालनलाई संस्थागत रूपमा अगाडि बढाईनेछ । नागरिकका कर्तव्य र अधिकारवारे बोध गराई कर्तव्य पालना र अधिकारमा दावी गर्न सक्ने आवश्यक क्षमताको विकास गरिनेछ । साथै सामाजिक विकृति जाँड, रक्सी, जुवा, तास विभिन्न दुर्व्यस्ती, अपराध र महिला वालवालिका हिंसाको विरुद्धको अभियानमा सहकार्य गरिने छ । जनसहभागीतामा आधारित योजनालाई उच्च प्राथमिकता दिईने छ ।
- कृषि तथा गैर-कृषि क्षेत्र तथा उद्यम विकासको क्षेत्रमा जोड दिई स्थानीय उत्पादनमा जोड दिई आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गरी व्यवसायीकरणको माध्यमद्वारा हाल भइरहेको निकासीमा कटौती गरी कृषि र पशुपालनवाट गाउँपालिकालाई आत्म निर्भर बनाउन जोड दिईने छ ।
- विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा संस्थागत विकास साथै सुशासन र पारदर्शिता भ्रष्टचारमुक्त समाज निर्माणमा जोड दिईने छ ।

उल्लिखित उद्देश्यहरु प्राप्त गर्नका लागि बजेटमा निम्न प्राथमिकताका क्षेत्रहरु निर्धारण गरिएको छ ।

- आर्थिक विकास
- सामाजिक विकास
- पूर्वाधार विकास
- वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन
- संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

आ.व. २०७५/०७६ का लागि नीति तथा कार्यक्रमहरु यस प्रकार रहेका छन् ।

विषयगत नितिहरु

क) आर्थिक विकास क्षेत्र

- कृषि विकाससम्बन्धी आवधिक तथा दीर्घकालिन योजना निर्माण गरी कृषिजन्य तथा पशुजन्य उत्पादन बढी हुने क्षेत्रलाई पकेट क्षेत्र घोषणा गरी सुविधा र अनुदानको रकम उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- एक घर- एक रोजगारको नीति अवलम्बन गरी लघुउद्यम व्यवसायलाई प्रोत्सहान गरिनेछ ।
- लिमि, पाराकोटे जातका भैंसी र पाडापाडीहरुको संरक्षण गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी सोही अनुसार कार्यक्रम अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ ।
- कृषिवाली तथा पशु वीमा अभियान सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- मागमा आधारित आयआर्जन कार्यक्रम लागू गरेर दलित, महिला, विपन्न र युवाहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिई कार्य अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ ।
- एक वस्ती, एक उत्पादनमा जोड दिइने छ ।
- प्रत्येक वडामा भेटनरी कृषि जेटीए १/१ जना कर्मचारी राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- मासुजन्य, दुध तथा तरकारीमा आत्मनिर्भर हुनको लागि कृषकहरुलाई व्यवसायीकरण गर्दै शीत भण्डार निर्माणको लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कृषि उपजको मूल्य निर्धारण गर्न मूल्य निर्धारण समिति गठन गरिनेछ ।
- पैयुकोट, चिसापानी, महाशिला, धुँवाकोट, गोल्पाङ्ग तथा अन्य सम्भाव्य क्षेत्रमा केवलकार साथै प्यारगलाइडिङ, क्यानोनिङ, रक क्लाइमिङ सञ्चालन तथा पर्यटन विकासको लागि प्रारम्भिक सम्भाव्यता अध्ययन र नीजीक्षेत्रको साझेदारीमा लगानी प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- सहकारीमा आफ्नो वचत गर्ने सदस्यलाई अनिवार्य रूपमा व्यवसायी बनाउने सहकारीको क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने नीति लिइने छ ।
- खेत बाँझो राख्ने कृषकलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- मौरी तथा मह उत्पादनमा वृद्धि गरी बजारीकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।

१५. कृषिमा यान्त्रिकीकरण गर्न २५ देखि ५०% सम्म व्यवसायिक कृषि र समूहलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
१६. यस महाशिला गाउँपालिका अन्तर्गतका आर्थिक विकास योजना तथा कार्यक्रमहरु साभेदार संस्थासँग साभेदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक सम्पुरक कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
१७. स्थानीय उत्पादनलाई जोड दिइ ग्रामीण अर्थतन्त्रमा सुधार गर्नकालागि मासिक या पर्व विशेष हुने गरी विभिन्न कार्यक्रमका साथमा हाट बजार मेला सञ्चालन गर्ने नीति लिईने छ ।
१८. परम्परागत कृषि प्रणालीमा परिवर्तन गर्नका लागि ग्रामीण कृषि व्यवसायलाई जोड दिन एक सहकारी, एक सहकारी फर्म खेती गर्ने कार्यका लागि संस्थागत सहयोग गर्ने नीतिलाई अगाडि बढाइने छ ।
१९. उद्योगग्राम स्थापना गर्नका लागि प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी उद्योग क्षेत्रको विकास गर्ने नीतिलाई अगाडि बढाइनेछ ।
२०. महाशिला गाउँपालिकाका महत्वपूर्ण पर्यटकीय स्थल पैयूँकोट, चिसापानी लगायतका स्थलमा केवलकार सञ्चालनको लागि प्रदेश सरकारको सहलगानीमा साम्भाव्यता अध्ययन गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
२१. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा सौर्य उर्जा जडान सडक वत्तीको व्यवस्थापन गरी उज्यालो महाशिला निर्माणको लागि प्रदेश सरकारसँग सहकार्यको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
२२. कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा बृद्धि, व्यवसायीकरण र व्यापार प्रवर्द्धनकालागि गाउँपालिकाले कृषि क्षेत्रमा विशेष जोड दिनेछ । यस गाउँपालिकाको आमदानीको मेरुदण्डको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्र अन्तर्गत सुन्तला, अलैची, ताजा तरकारी तथा आलु बीउ र आलु मुख्य रूपमा यस क्षेत्र चिनाउने कृषिजन्य बस्तुहरु भएकाले यी बस्तुहरुको निकासीमा बृद्धि गर्न कलष्टर र पकेट क्षेत्रहरुको विकास गरी उत्पादन गर्न जोड दिईने छ ।
२३. वितरणमूखी कार्यक्रमहरु भन्दा प्रतिफलमूखी कार्यक्रमहरुमा जोड दिइ पशु र कृषिमा व्यवसायिक फर्महरु स्थापना गर्न जोड दिईने छ ।
२४. दुध, कुखुरा अण्डा, मासु र खाद्यान्न, तरकारी, घाँसखेतीमा आत्म निर्भर वन्न जोड दिईने छ । गाँउमा रहेको बाँझो जमिनलाई सिंचाइ गर्ने र सिंचित भएको जमिन पनि बाँझो राख्ने जग्गा धनीलाई वार्षिक रूपमा दोब्वर कर असुल गरिने छ ।
२५. यस गाउँपालिकामा विभिन्न सहकारी तथा संघ संस्थाको सहकार्यमा व्यापकता ल्याई “प्लाष्टिक टनेल सहितको प्रत्येक घरधुरी” को अवधारणालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । कृषि यान्त्रिकीकरण, कृषि वीमा कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिईने छ । कृषि उपज संकलन तथा विक्री केन्द्रको स्थापना जोड दिईने छ । सो को लागि वजेट विनियोजन गरिने छ ।
२६. संभाव्यताको आधारमा गाई प्याकेज, बाखा प्याकेज, सहकारी सञ्चालन, स साना डेरी पसल स्थापनामा सहयोग, बांगुरपालन, सहकारी खेती, युवा लक्षित कार्यक्रमको सञ्चालनमा विशेष जोड दिईएको छ । स्थानिय सिप तथा श्रममा आधारित स्वरोजगार सृजना गर्न, कृषि क्षेत्रमा रहेको परानिर्भरतालाई घटाउदै स साना व्यवसायहरु तथा लघु उद्यमहरु सञ्चालन साथै विभिन्न विधामा व्यावसायिक वनाई एक घर एक रोजगारको तालिमलाई निरन्तरता दिई सरिक सबै ३७५ व्याक्तिहरुलाई रोजगारीको अवसर दिईने छ । सो को लागि वजेट विनियोजन भएको छ ।
२७. जनतावाट संकलन गरिएको कर रकमलाई पूर्ण सदुपयोग गरी जनताकै प्रत्यक्ष कार्यक्रम (विद्यालय खाजा कार्यक्रम, जाँड रक्सी नियन्त्रण, महाशिला विकास स्वयंसेवक कार्यक्रम, कृषि तथा पशुपालनमा अनुदान, वाँदर नियन्त्रण, फलामेपोल खरिद र वार्ड वस्ती तथा टोलका वाटो निर्माण मर्मत साभेदारीमा) लगानी गरिनेछ ।
२८. डहरे देखी गोराल्यङ्ग सम्मको मनोरेलको संभाव्यता अध्ययनकालागि र घरवास व्यावस्थापन होमस्टे सहयोकालागि प्रदेश सरकारसँग र पर्यटनवोर्ड पोखरासँग साथै निजि क्षेत्रसँग सहलगानी गरिने छ ।
२९. महाशिला शिलाक्षेत्रको विकासकालागि जग्गा व्यवस्थापन र शिलालाई कलात्मकरूप दिन प्रदेश र केन्द्र सरकारसँग सहलगानीमा काम गरिनेछ । यसै गरी पैयूँकोट र चिसापानी क्षेत्रमा केवलकारको संभाव्यता अध्ययनकालागि र लगानीकालागि केन्द्र, प्रदेश सरकार साथै अन्य पालिका र निजी क्षेत्रसँग सहलगानी गरिने छ ।

ख) पूर्वधार विकास क्षेत्र

१. सडक गुरुयोजना तयार गरी यस महाशिला गाउँपालिका अन्तर्गत (क) वर्गमा रहेका ग्रामीण सडकहरु र महाशिला चक्रपथ सात मिटर चौडा गरी बाहै महिना सवारी साधन चल्ने गरी आगामी पाँच वर्ष भित्र सबै ‘क’ वर्गका सडकहरु ग्रामेल गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै यस वर्षदेखि कालो पत्रेको शुरुवात गरिने छ ।
२. महाशिला गा.पा. भित्र निर्माण हुने सबै भवन र घरहरु नक्सा पास गरि भू-कम्प प्रतिरोधात्मक बनाउने नीति लिईनेछ ।
३. प्रत्येक वडामा एक वडा एक नमूना वस्ती निर्माण गरिनेछ । शुरुवात गरिने यस आ.व.मा शहरी विकास गुरुयोजना निर्माण तथा जग्गा अधिकरणको कार्याक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
४. हामी सबैको भावना, उज्यालो गाउँ बनाउने हाम्रो चाहना भन्ने नारालाई सार्थक बनाउन फलामे पोलयुक्त महाशिला गाउँपालिका घोषणा गर्ने नीति लिईनेछ । साथै वडा नं. १ होश्राङ्गीलाई लुंखु सवस्टेशनबाट जोडिने छ ।

५. यस गाउँपालिकाबाट भौतिक निर्माणका कार्य गर्दा २०% जनश्रमदान अनिवार्य जुटाउने तथा पूर्वाधारका क्षेत्रहरूमा वायो इन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको प्रयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
६. सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रलाई आम जनताको पहुँचमा पुऱ्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
७. यस गा.पा. भित्रका खेतीयोग्य जमिनबाट वढी उत्पादन लिन सिंचाई सुविधा व्यवस्थित गर्ने नीति लिइनेछ ।
८. कुनैपनि सडक तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा भई रहेको पूर्वाधार नोक्सान नहुने गरी गर्नुपर्ने र यदी नोक्सान हुने भए सोही योजनाबाट मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने छ । वडाकार्यालयको स्विकृति विना कुनै पनि नयाँ मोटरवाटोको ट्रायाकखोल्न पाईने छैन ।
९. यस गा.पा. भित्र लेन्ड लाइन टेलिफोन सेवा विस्तार गरी सम्पूर्ण सरकारी तथा महत्वपूर्ण बजार क्षेत्रमा इन्टरनेटको पहुँच पुऱ्याइनेछ ।
१०. यस गाउँपालिकाका सबै घरधुरीहरूलाई भान्सा भित्रको धुवाँ मुक्त घर घोषण गर्ने नीति लिइनेछ ।
११. गाउँपालिका क्षेत्रका सबै नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढ़ि गर्नका लागि सबै वडामा वर्थिड सेण्टर सञ्चालनमा आइ सकेकाले भवन लगायतको पूर्वाधार विकास गरिनेछ । सबै नागरिकलाई १ घण्टाको शुलभ पहुँचमा स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याइने छ ।
१२. महाशिला गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा काठे पोललाई फलामे पोलद्वारा विस्थापन गर्न प्रदेश सरकारसँग सहलगानी गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१३. एक घर, एक धाराको नीति अवलम्बन गरिने छ, जसको लागि प्रदेश सरकारसँग समेत सहलगानी गरिने छ ।
१४. सरसफाईको अभावमा दिगो विकासको परिकल्पना गर्न सकिदैन । उल्लिखित कार्यक्रमहरूलाई मध्यनजर गर्दै आगामी ३ वर्ष भित्र सम्पूर्ण यस गाउँपालिका भित्र आधारभूत स्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा उपलब्ध गराउन र नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार साथै पश्चिमाञ्चल ग्रामिण खानेपानी आयोजना लगायतका खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने अन्य निकायहरूसँग सहकार्य गरिने छ । सोही प्राथमिकताका आधारमा ‘एक घर एक धारा’ को अवधारणा अनुरूप काम गरिने छ ।
१५. गाउँपालिकाका सडकहरूलाई ३ तहमा वर्गीकरण गरिने छ । सबै वार्डलाई बाह्य महिना सञ्चालन हुने सडकको अवधारणा अनुसार काम गरिने छ । यस गाउँपालिकामा ६ वटै वडालाई जोड्ने चक्रपथ निर्माण गरिने छ । क वर्गका सडकहरूको स्तरउन्नती र चौडाईलाई ७ मिटर वनाउने गरी अनिवार्य व्यावस्था गरिने छ । सडक कालोपत्रे वनाउनकालागि विस्तृत परियोजना सर्वेक्षण गरि यसै वर्षवाट काम थालिने छ ।
१६. गाउँपालिका सडक गुरुयोजना (RMTMP) वनाईने छ । सबै सडकको मर्मत वर्षाद पछि अनिवार्य गर्ने वडा तहमा व्यवस्था गरिने छ । कुर्धा लुंखु सडकको कालोपत्रेको काम गर्नकालागि ताकेता गरिने छ । लुंखु ज्यामिरे पाखापानी सडकहरूको विस्तृत परियोजना सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भइसकेकोले सडक कालोपत्रे कामकालागि केन्द्र सरकार र प्रदेश सरकारसँग माग गरिने छ । ग्रामीण पहुँच कार्यक्रम सञ्चालन गरी सडकहरूको नियमित मर्मत सम्भारको लागि सडक मर्मत समुह मार्फत कार्य गरिने छ ।
१७. मूळ्य सडकमध्ये करिब १० कि.मि. सडक कालोपत्रे बनाउने कार्य अगाडि बढाईने छ ।

ग) सामाजिक विकास क्षेत्र

शिक्षा तथा स्वास्थ्य तर्फः

१. यस महाशिला गाउँपालिका भित्रका वाल कक्षादेखि कक्षा १ सम्मका कक्षामा अंग्रेजी माध्यमबाट पढाउने व्यवस्था मिलाई शिक्षामा ICT को प्रयोग गर्ने नीति अपनाइने छ । साथै सबै विद्यालयका वाल कक्षा देखि ३ कक्षाका विद्यार्थीहरूलाई दिवा खाजा कार्यक्रम साभेदारीमा गरिने कार्यक्रम नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. शैक्षिक सामग्रीको अभावमा शिक्षाको अवसरबाट बच्नेत विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सामग्री पुर्नवितरण गरिनेछ ।
३. शिक्षकको क्षमता विकासकालागि कम्प्युटर र अंग्रेजी भाषा शिक्षण तालिमको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
४. शिक्षाको गुणस्तर र समयानुकूल परिवर्तन गर्ने नीति अनुरूप विद्यालय सुधार योजना निर्माण गरी सबै उमेर समूहका वालवालिकाहरूको विद्यालय पठाउन अनिवार्य गर्ने र विद्यालय नपठाउने अभिभावक तथा परिवारहरूलाई वडा तथा गाउँपालिकाबाट पाउने सेवा सुविधामा आशिक वा पूर्णरूपमा वन्देज लगाउन सक्ने नीति लिइनेछ ।
५. वित्तीय शुसासन र पारदर्शीता कायम गर्न विद्यालयको लेखा प्रणालीलाई विद्युतीय माध्यमबाट व्यवस्थित गर्ने नीति लिइनेछ ।
६. सिकाई उपलब्धि कम भएका शिक्षकहरूलाई सुक्ष्म शिक्षणको तालिमको व्यवस्था मिलाई छ । कक्षा १ देखि १० सम्मका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा Home work Dairy को प्रयोगलाई अनिवार्य लागु गरिनेछ ।
७. विद्यालय सुधार योजना कार्यान्वयनको आधारलाई प्र.अ.को मूल्याङ्कनको आधार बनाई पुरस्कार र सचेतनाको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
८. विद्यालय क्षेत्र भित्र जड्ड फुड जस्ता वस्तुहरूको विक्री वितरण पूर्णरूपमा वन्देज गरिनेछ ।
९. यस गाउँपालिका भित्र कडा रोग लागेका जस्तै : क्यान्सर, हेपटाइटिस बी, मृगौला पिडित, मुटुरोग जस्ता विरामीहरूलाई स्वास्थ्य उपचारमा निश्चित रकम उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।

१०. यस गाउँपालिका भित्र व्यवसायिक प्राविधिक शिक्षा र विद्युतीय माध्यमबाट मा.वि. तहमा शिक्षण शुरुवात गरिनेछ ।

११. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार ल्याउन शिक्षकको क्षमता अभिवृद्धि गर्न शैक्षिक तालिम सञ्चालनको लागि प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१२. ज्ञान नै शक्ति हो भन्ने भावना जागृत गराउदै सबैमा पढ्ने बानीको विकास गर्न गाउँपालिका स्तरमा एउटा सार्वजनिक पुस्ताकालय निर्माणको लागि प्रदेश सरकारसँग सहकार्यको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१३. खेलको माध्यमबाट युवाहरुलाई विकास गर्न गाउँपालिका स्तरीय एउटा खेलमैदानको निर्माणका लागि प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१४. फुर्सदको समयको सदूपयोग गर्दै आपसी भेटघाट र ज्ञानज्ञनका कुरा साटासाट गर्ने उद्देश्यले गाउँपालिकामा एउटा उद्यान निर्माणको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१५. गुणस्तरीय शिक्षाकालागि सबै विद्यालयमा एक शिक्षक एक ल्यापटप साथै विद्यालयमा कक्षा कोठामा प्रोजेक्टर व्यावस्थाकालागि जोड दिईनेछ ।
१६. जाँड रक्सी जुवातास गर्दै सर्वनास भन्ने नाराका साथ महाशिला गाउँपालिकाबाट जाँड रक्सी र जुवातास नियन्त्रणको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१७. आपतकालीन बाढी पहिरोबाट जोखिममा रहेको बस्तीहरु स्थानान्तरण गर्न प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१८. सामाजिक बहिष्करण र विभेद पनि गरिवीका महत्वपूर्ण कारण हुन् भन्ने मान्यता अनुरुप गरिवीका मूल कारणहरुलाई सम्बोधन गर्ने गरी कार्यक्रमहरुमा समायोजन र परिमार्जन गर्दै अभ्यासमा ल्याउने क्रममा अर्ति गरिव वस्तीहरुको पहिचान गरी ती वर्गहरुको अधिकार, आवज र छनोट (Right, Voice / Choice) मा पहुँच विस्तार गर्दै मानव क्षमता अभिवृद्धि गर्ने प्रयास गरिने छ ।
१९. सामुदायमा हुने विवाद तथा भैझगडाहरुलाई मेलमिलापको प्रक्रियाबाट स्थानीय स्तरमा समाधान गरी विपन्न र कमजोर वर्गको न्यायमा पहुँच सुनिश्चित गर्न “विवादको साटो मेलमिलापको बाटो” जोड दिने छौ । यस कामकालागि सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा वजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
२०. बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, महिला, दलित आदिवासी जनजाति तथा अपाङ्गता, अतिगरिव र अल्पसंख्यकको क्षेत्रमा विशेष ध्यान केन्द्रित गरेका छौ । देशमा व्याप्त गरिवी न्यूनीकरण गर्न र बेरोजगारी, सामाजिक बहिष्करण, रोग व्याधि, अपाङ्गता तथा वृद्ध अवस्थाका कारण नागरिकहरु सामु आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा उत्पन्न जोखिम व्यवस्थापन गर्न सघाउ पुर्याउने उद्देश्यले नेपाल सरकारबाट व्यवस्था गरिएको सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई यस गाउँपालिकामा थप पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउनको लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गतका लाभग्राहीहरुको विवरण इन्टरनेटमा समाविष्ट गर्ने, सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको लागि राष्ट्रिय वाणिज्य वैकलुखु सहित पायक पर्ने बैंकहरुमा व्यक्तिगत खाता सञ्चालन गरी बैंक मार्फत वितरण गर्ने व्यावस्था मिलाईने छ ।
२१. सबै बालबालिका र तिनका परिवारले आफ्ना आधारभूत आवश्यकता पूर्ति गर्न समान अवसर र क्षमताको विकास गर्न “बालमैत्री स्थानीय शासन” सहितको अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न बालमैत्री वार्ड घोषणा गर्ने योजना, बालबालिकामा लगानी, बाल सहभागिता र बाल आवजको सम्मान गरी निर्धारण गरिएका ३९ वटा सूचकहरु पूरा गर्नका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुसँग समन्वय गरी चालु आ.व.मा २ वटा वार्डबाट बालमैत्री स्थानीय शासन सहितको वार्ड घोषणाको कामको थालनीकालागि वजेट व्यावस्था गरिने छ ।
२२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण महिला तथा पुरुष र विभिन्न सामाजिक समुहहरुबीचको असमान शक्ति सम्बन्धहरुलाई पुनः सन्तुलित गर्न तथा हरेक प्रकारका सामाजिक पहिचान भएका व्यक्तिहरुका लागि समान अधिकार अवसर एवम् सम्मान सुनिश्चित गर्नका लागि प्राप्त स्रोतहरुलाई “जसको सवाल उसैको अगुवाई” कालागि संजाल गठन परिचालन गरिने छ ।
२३. मानव जीवनका हरेक क्षेत्रको विकासमा वातावरणको अहम् भूमिका हुन्छ । त्यसमा पनि गरिव एवम् विपन्न वर्गको जीविकोपार्जन पूर्णरूपमा स्वस्थ वातावरणमा निर्भर रहन्छ । सुखमय मानव जीवनको लागि हावापानी, माटो, ढुङ्गा, बनजांगल, बनस्पती, बन्यजन्तु, पशुपक्षीं लगायतका प्रकृतिका अनुपम सम्पदाको अस्तित्व रक्षा आवस्यक छ । हामीले यसको महत्वको वारेमा सर्वसाधरणमा सचेतनालगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालनको लागि स्थानिय वन समुह र टोल विकास संस्थाको परिचालन गरिने छ । यस क्षेत्रमा पहिचान भएका जलधार क्षेत्र संरक्षण र श्रोत संरक्षणकालागि जोड दिई वजेटको प्रवन्ध गरिएको छ ।
२४. सामुदायिक विद्यालयमा अनिवार्य अंग्रेजी, अनिवार्य कम्प्यूटर पढाई, गुणस्तरिय शिक्षाकालागि जस्तै निरन्तर सिकाई मुल्याङ्कन एकाई, मासिक, त्रैमासिक, अर्धवार्षिक, वार्षिक रूपमा विद्यार्थीहरु परिक्षा लिई अभिभावकहरुको समेत पृष्ठपोषण तिने, सबै विद्यालयमा विद्यार्थी तथा शिक्षकहरुलाई पोसाकको व्यवस्था गर्ने, यदी विद्यार्थीको पोशक किन्न नसक्ने विपन्नताको अवस्थामा पहिचान भएमा पुन पोशक वितरण गाउँपालिकाले सहयोग गरिने छ । सबै विद्यालयमा कक्षाकोठामा वुक लिष्टको व्यवस्था गर्न र शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक आचारसंहिता अनिवार्य वनाई लागू गरिने छ । कम सिकाई भएका शिक्षकहरुलाई भेला गराई माईक्रो टिचिङ गर्ने र अनुगमनको व्यवस्था

गरिने छ। सबै विद्यार्थीहरुको चाल चलनको रेकर्ड विद्यालयमा राख्ने व्यवस्था गरिने छ। क्रमशः सबै विद्यालयमा ईन्टरनेट सुविधा पुर्याइने छ। शिक्षकहरुलाई अंग्रेजी माध्यमको विकासकालागि स्थानीय शिक्षकवाट द्यूसन र स्थानीय शैक्षिक सामाग्री निर्माण तालिम सञ्चालनमा सहकार्य गरिने छ।

२५. शिक्षक अभिलेख व्यवस्थापन गरी शिक्षकलाई लियनपदमा फिर्ता गर्ने र विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या साथै शिक्षक अनुपात एवं विद्यालय मर्जर नीति लिईने छ। निःशुल्क तथा अनिवार्य आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित गाउँपालिका अभियान सञ्चालन गरिने छ। पठन पाठनलाई थप व्यवस्थापन गर्नका लागि शैक्षिक क्यालेण्डर तयार गरी निरन्तर लागू गरिने छ। एस.इ.इ. को उत्तीर्ण दरमा बढ्दि गरिने छ। व्यवसायिक शिक्षाको थालनी गरी भै रहेको धूँवाकोट महाशिला क्याम्पस व्यवस्थापनमा लगानी गरिने छ। शिक्षा क्षेत्रमा सशर्त र वित्तीय समानीकरणको वजेट व्यवस्था गरिने छ।

२६. आधारभूत तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाकालागि प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र लुंखुमा स्तर उन्नती गरी गाउँपालिका स्तरमा २५ सैयाको अस्पताल बनाउनकालागि केन्द्र र प्रदेश सरकारसँग माग गर्ने साथै अस्पताल बनाउन आवश्यक जग्गा गाउँपालिकाले उपलब्ध गराउने छ। नवशिशु तथा आमालाई अकालवाट बचाउनको लागि सबै वडामा चौविसै घण्टा EOC सेवाको निरन्तरता हुनेछ। सबै स्वास्थ्य चौकीको लागि भवन निर्माणको प्रदेश र केन्द्र सरकारसँग माग गर्ने र गाउँपालिकाले सहलगानी गरिने छ। जसकालागि वजेटको विनियोजन गरिएको छ।

२७. गाउँपालिकास्तरमा एक व्यवस्थित खेल मैदानको व्यवस्थाकालागि केन्द्र र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिने छ। सबै वडामा खेलकुद मैदान साथै खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना भएमा सहयोग गरिने छ। विभिन्न स्थानीय क्लबहरुसँग समन्वय गरी खेलकुद सामाग्रीहरु वितरण गरिने छ।

२८. एक घण्टा भित्र आधारभूत स्वास्थ्य थपसेवाको पहुँच पुऱ्याउने कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ४ स्थित सिम्ले, पूर्णगाउँ, कोखे बस्तीमा एक स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना गरिनेछ।

२९. स्वास्थ्य सेवा विस्तार सबै ६ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट चौविसै घण्टा आकास्मिक गर्भवती सुत्केरी सेवा एवम् पूर्णखोपको सुनिश्चिताकालागि कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।

३०. विद्यालय भर्ना पूर्ण साक्षरताको अभियानलाई निरन्तरता दिईने छ। बाल मैत्रि, अपाङ्ग मैत्रि शिक्षा र विद्यालय पूर्वाधार विकास अभियानमा जोड दिईनेछ।

महिला तर्फः

१. महिलाको मागका आधारमा उद्यम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरी आय आर्जनमा बढ्दि गरिनेछ।
२. समाजमा रहेका लैंगिक हिंसा तथा विभेदको अन्त्य गर्ने प्रयत्न गरिने छ।
३. सुरक्षित मातृ शिशु सेवा कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिने छ।
४. एकल वा विधवा महिलाको जिविकोपार्जनका लागि एक सुरक्षा कोषको सञ्चालनको व्यवस्था गरिने छ।
५. व्यवसायिक आय आर्जनको क्षेत्रमा जोड दिईनेछ।
६. महिला शहकारी मार्केट परिचालित रकम सामाजिक क्षेत्रमा रकम परिचालन गर्न जोड दिईनेछ।
७. सकारात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गरी व्यवसायिक महिलालाई प्राथमिकता दिईने छ।
८. विगतको जि.स.स. तथा अन्य संघ संस्थाहरुवाट प्राप्त हुने सामाजिक क्षेत्र विकासको (सहकारी तथा अन्य स.स.) रकम सामाजिक क्षेत्रबाट सार्वजनिक गराउने व्यवस्था गराइनेछ।
९. यस महाशिला गाउँपालिका क्षेत्रभित्र अवैधरुपमा सञ्चालित मदिरा व्यवसायि तथा हुने सेवनका कारण महिला, बालबालिका तथा बृद्ध वर्ग समेत पिढीत भएको भनी ठूलो गुनासो आएको हुँदा यसका नियन्त्रणका लागि “जाँड रक्सी, जुवा तास, गर्छ यसले सर्वनाश” भन्ने नाराका साथ सबैलाई सचेत गर्दै यसको नियन्त्रणका लागि आ.व. २०७४०७५ को दोश्रो गाउँसभाबाट पारित विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

बालबालिका तर्फः

१. प्रत्येक वडामा बाल सञ्जाल पुर्नगठन गरी बालमैत्री वडा घोषणा गरिनेछ।
२. बालविवाह, बालशोषण जस्ता गैरकानुनी प्रथाको अन्त्य गर्ने प्रयत्न गरिने छ।
३. सबै तहका बालबालिकालाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइने छ।

अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रम तर्फः

१. घर तथा सबै भौतिक संरचना निर्माण गर्दा अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ।
२. अपाङ्गको वर्ग पहिचान गरी क्षमता अनुसार व्यावसायिक बनाउने जस्तै : घुम्तीपसल, खुद्रा पसल, कुखुरापालन, तरकारी खेती, रेडियो प्रस्तोता, उद्घोषण, घडी, रेडियो, मोवाइल मर्मत, सिलाई, कटाई, वुटिक, व्युटिपालर जस्ता सीपहरुको प्रवन्ध गराई आत्मनिर्भर बनाइनेछ।
३. अपाङ्गहरुको सहज आवात जावत गर्तको लागि आवश्यकता अनुसार त्वील चियरको व्यवस्था गरिनेछ।
४. “क” वर्ग वाहेकका अपाङ्गहरुलाई आन्तरीक आयबाट व्यहोर्ने गरी एक अपाङ्ग सामाजिक सुरक्षा कोष स्थापना गरिनेछ।
५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको पहिचान गरी अपाङ्गता परिचय पत्र उपलब्ध गराउने।
६. नियमित शिक्षा, विशेष शिक्षा र सीपमा अपाङ्गताको प्रकृति र उमेर हेरेर अनिवार्यता गरिनेछ।

७. “क” वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको पहिचान गरी व्यवसाय तथा आयआर्जनमा घर परिवार एवं सम्भव भएसम्म सम्बन्धित व्यक्तिहरुलाई संलग्न गराइनेछ ।

घ. वातावरण विपत् व्यवस्थापन:

१. खाली रहेको जमीनमा वृक्षरोपण गरी सरकारी तथा समुदायिक बनमा रहेको जडीबुटीको पहिचान, उत्पादन र वितरणको व्यवस्था गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. मुख्य सडक र शाखा सडकहरुको छेउछाउमा वृक्षरोपण गरी हरियाली सडक बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
३. आवधिक जलवायु अनुकूलन योजना तयार गरी सोही अनुसार कार्यक्रम लागु गर्ने नीति लिइनेछ ।
४. विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी आवधिक योजना तयार गरि सोही कार्यक्रम लागु गर्ने नीति लिइनेछ ।
५. पूर्ण सरसफाई युक्त महाशिला गाउँपालिका बनाउन साभेदारी कार्यक्रमलाई अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ ।
६. फोहरहरुको वर्गीकरण गरि फोहोरलाई मोहरमा बदल्ने नीति लिइनेछ ।
७. प्लाष्टिक भोलाको प्रयोगमा पूर्ण प्रतिवन्ध लगाई वातावरण संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।

ड. संस्थागत तथा सेवा प्रवाह:

१. सूचना प्रविधिलाई व्यवस्थित गरी बडा र समुदाय तहमा विद्युतीय सूचना प्रविधि (EIT) को प्रयोग सुलभ बनाइनेछ । सबै विद्यालय र कार्यालयमा विद्युतीय हाजिरीको अनिवार्य व्यवस्था गर्न निर्देशन गरिने छ ।
२. स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भई आएका सरकारी भवन, जग्गा जमिन आदिको लगत निर्माण गरी सार्वजनिक गरिनेछ ।
३. स्थानीय तहको गैससहरुको विवरण अध्ययन गरी सार्वजनिक गरिनेछ ।
४. स्थानीय तहको सबै खाले कार्य सम्पादन गर्न आवश्यक समिति उप समिति गठन गरिनेछ ।
५. स्थानीय तहको सम्पर्ण कार्यालयहरुको स्थापना, भौतिक निर्माण, बजार केन्द्र स्थापना, सार्वजनिक जमिनहरुको लगत निर्माण, पार्किङ स्थलको निर्माण र फोहोर व्यवस्थापन गरिनेछ ।
६. विभिन्न सभा, कार्यपालिका र बडा तहको निर्णयहरुलाई सार्वजनिक गरिनेछ ।
७. सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सबैखाले तथ्याङ्क अध्यावधिक तथा संरक्षण गरिनेछ ।
८. सुरक्षा व्यवस्थालाई समेत अध्ययनमा राखी सामाजिक सुरक्षालाई अवलम्बन गरिने छ । साथै सुरक्षा निकायलाई उचित ठाउँमा स्थापीत गरी सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
९. व्यक्तिगत घटना दर्तासम्बन्धी प्रभावकारी सेवा स्थापित गरिनेछ ।
१०. सबै तहमा अनुशासन, सभ्यताको विकास गरी शुसासनको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
११. विभिन्न तहको प्रणालीलाई अनुसन्धानात्मक विधिबाट परिवर्तित परिस्थिति अनुसार विकासको आधार बनाई लागू गरिनेछ ।
१२. यस गाउँपालिकाको बडा नं. १ स्थित बन क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्नका लागि हुवास रेज्ञपोष्टबाट तथा सुरक्षा प्रदानका गर्नको लागि हुवास इलाका प्रहरी कार्यालयको क्षेत्र अन्तर्गत रहेदै आएकोमा संघीयताको मर्म वमोजिम उक्त स्थानहरुबाट सेवा लिने दिने कार्य गर्दा विभिन्न कठिनाई भएकाले महाशिला गाउँपालिका अन्तर्गतका निकायबाट सेवा सञ्चालन गर्नका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
१३. नेपाल टेलीकम मार्फत ५०० क्षमताको ल्याण्ड लाईन टेलिफोन सेवा व्यवस्थाको पहल गरिने छ । माग तथा आवस्यकता अनुसार पाखापानी र होशाङ्गदी लगायतका आवश्यक स्थानमा थप टावर माग गर्ने र ईन्टरनेटको सहज पहुँचकालागि अप्टीकल फाईवरको पहुँचकालागि जोड दिईने छ ।
१४. सबै वार्डमा विद्युतको विस्तारसँगै यसको दिगोपनको लागि नयाँ लाईन तथा अति जीर्ण काठको पोल फेर्नकालागि वजेट विनियोजन प्राथमिकतामा राखी गरिएको छ । “वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम” अगाडी बढाइने छ ।
१५. खर्चमा मितव्ययिता अपनाइने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । महाशिला गाउँपालिकाबाट सञ्चालित कार्यक्रममा कुनै गुनासो भएमा गुनासो सुन्ने व्यवस्था समेत गरिनेछ ।

वित्तिय व्यवस्थापन तर्फ:

१. आवधिक योजना, दिर्घकालिन योजना, अल्पकालिन योजना निर्माण गरी सोही अनुसार विकास कार्य अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ ।
२. यस महाशिला गाउँपालिकाको आर्थिक वृद्धिदर ९% हासिल गर्ने नीति लिइनेछ ।
३. कर प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी आन्तरिक आयलाई वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
४. जग्गाको किसिम, प्रकृति र भौगोलिक क्षेत्र अनुसार करको दायरा फराकिलो बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. यस गाउँपालिका भित्र रहेका खानीजन्य उद्योगको सम्भाव्यता अध्ययन, उत्पादन र विक्री वितरण गरी आमदानी बढाउने नीति लिइने छ ।
६. तोकिएको समयमा योजना सम्पन्न गरी गुणस्तरीय कार्य गर्ने उपभोक्ता समितिलाई प्रोत्साहनको नीति लिइनेछ ।
७. योजनाको पेशकी र वेरुजु शुन्य नीति लिइने छ ।
८. लेखापरीक्षण कार्यलाई व्यवस्थित गरी वित्तीय शुसासन कायम गरिनेछ ।
९. सहभागितामूलक तवरबाट योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१०. राजस्वबाट उठेको रकमलाई महाशिला गाउँपालिकाको जनताको लोककल्याणकारी कार्यको लागि खर्च गरिनेछ ।
११. धार्मिक, पुरातात्विक, साँस्कृतिक र पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान, प्रवर्द्धन र विकास गरी आन्तरीक वाह्य पर्यटकलाई आकर्षण गरी आम्दानी बढाइनेछ ।
१२. कवाडीजन्य वस्तुहरुको संकलन तथा विक्री वितरण कार्यलाई व्यस्थित गरी आम्दानीको आन्तरीक आम्दानीको स्रोत बढाइनेछ ।
१३. राजस्वका दरहरुलाई समयानुकूल परिवर्तन गर्दै लगिने छ ।
१४. लक्ष्य अनुरूप राजस्व संकलन गर्ने कर्मचारीलाई प्रोत्स्हान स्वरूप खाजा खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।
१५. स्थानीय तहमा जनतालाई सहज रूपमा सेवा प्रवाहकालागि आवश्यक ऐन नियम कानुनको व्यवस्था गरिने छ ।
१६. सरकारी, गैर सरकारी र वित्तीय संस्थाहरुको पारदर्शीताको लागि गाउँपालिकाद्वारा एकद्वार नीति अवलम्बन गरी गाउँपालिकामा NGO डेस्क स्थापना गरिनेछ ।
१७. एकिकृत नागरिक बडापत्रको राख्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिने छ ।
१८. सार्वजनिक आय र खर्च व्यवस्थापनलाई पारदर्शी, जवाफदेही र परिणाममुखी बनाईने छ ।
१९. आधुनिक लेखा प्रणाली, प्रतिवेदन र लेखा परीक्षण पद्धति अवलम्बन गर्दै वित्तीय कारोबारको स्वच्छता र स्तरीयता वृद्धि गरिने छ ।

अन्त्यमा, सम्पूर्ण सभासदज्यूहरु, प्रस्तुत नीति कार्यक्रम र वजेट माथि यहाँहरुको सुझाव तथा टिप्पणी रहने छ, र विषयगत साथै दफावार छलफलमा रचनात्मक सुझावको अपेक्षा सहित मेरो मन्तव्य यही अन्त गर्दछु ।

हार्दिक अभिवादन सहित ।

राजु प्रसाद पौडेल
अध्यक्ष
महाशिला गाउँपालिका